



### ความสำคัญของปัญหา

ในการบริหารประเทศนั้น รัฐจะต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย เสริมความยุติธรรม และความสมบูรณ์พูนสุขของประชาชน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว รัฐจึงจำเป็นต้องจัดตั้งหน่วยงานต่าง ๆ ขึ้น และจัดให้มีผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบในหน่วยงานเหล่านั้น ซึ่งบุคคลเหล่านั้นเราเรียกว่า "เจ้านักงาน" ดังนั้นอำนาจและหน้าที่ซึ่งมีอยู่ตามตำแหน่งของ เจ้านักงานจึงมีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนและการดำเนินการของรัฐ ประมวลกฎหมาย อาญาจึงมีบทบัญญัติความผิดเกี่ยวกับเจ้านักงานไว้เป็นลักษณะเฉพาะแตกต่างจากกฎหมายอื่นที่ใช้บังคับกับบุคคลธรรมดา และในทางตรงกันข้ามเพื่อให้เจ้านักงานปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายจึงบัญญัติคุ้มครองเจ้านักงานไว้เป็นพิเศษอีกด้วย

ในขณะที่กฎหมายบัญญัติทั้งความคุ้มครองและคุ้มครองเจ้านักงานเป็นพิเศษลับมิได้บัญญัติ ความหมายของคำว่า "เจ้านักงาน" ไว้ให้ชัดเจนว่าหมายถึงความถึงบุคคลใดบ้าง ปัญหาจึงตาม มาว่าเจ้านักงานที่จะต้องถูกควบคุมและได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษนั้นจะมีความหมายกว้างแคบ เพียงใด และหมายถึงผู้ใดบ้าง เพราะบางครั้งแม้แต่นักกฎหมายเองก็ยังเกิดความสับสนในการ นำบทบัญญัติเหล่านั้นมาใช้ ซึ่งปัญหาเรื่องความไม่ชัดเจน เช่นนี้ไม่ควรจะเกิดขึ้นในกรณีที่เราจำเป็นต้อง นำบทบัญญัติที่เคร่งครัดเช่นนี้มาใช้บังคับเพราะเท่ากับเป็นการเพิ่มภาระให้แก่บุคคลธรรมดา ทั่วไปในการที่จะต้องปฏิบัติต่อเจ้านักงานดังเช่นที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ 2 หมวด 1 ความผิดต่อเจ้านักงาน หรือหมวด 3 ลักษณะ 1 ความผิดต่อเจ้านักงานในการ ยุติธรรม เป็นต้น และเพิ่มความรับผิดชอบแก่เจ้านักงานมากยิ่งขึ้น ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในลักษณะ 2 หมวด 2 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือในลักษณะ 3 หมวด 2 ความผิดต่อตำแหน่ง หน้าที่ในการยุติธรรม เป็นต้น

ดังนั้น การศึกษาและวิเคราะห์ว่า เจ้านักงานตามประมวลกฎหมายอาญานั้น หมายถึงบุคคลใดบ้าง ก็จะช่วยให้เราสามารถนำบทบัญญัติในเรื่องเกี่ยวกับเจ้านักงานมาใช้

อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น

นอกจากความเป็นเจ้านักงานแล้ว ความรับผิดชอบของกฎหมายที่กล่าวมาข้างต้นยังจะคงประกอบด้วยตำแหน่งและหน้าที่ ซึ่งก็หมายความว่า เจ้านักงานผู้นั้นจะต้องมีตำแหน่งหน้าที่ตามกฎหมาย และไต่กระทำการอันเกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่ของตน จึงจะถูกควบคุมโดยกฎหมายในส่วนนี้ ดังนั้น จึงควรที่จะได้ศึกษาวิเคราะห์ตำแหน่งหน้าที่ซึ่งจะผูกพันให้เจ้านักงานต้องตกอยู่ใต้อำนาจของบทบัญญัติในลักษณะ 2 หมวด 3 นั้น มีความหมายกว้างแคบเพียงใด และมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาอย่างไร

#### ขอบเขตและแนวทางของวิทยานิพนธ์

ผู้เขียนกำหนดขอบเขตของกรณีวิจัยเฉพาะหลักเกณฑ์ของความเป็นเจ้านักงาน อันจะนำไปสู่ความรับผิดชอบในทางอาญาในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ เท่านั้น ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งประการหนึ่ง อันนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายอาญาให้ถูกต้องตรงตามความหมายในเรื่องนั้น ๆ ทั้งนี้ผู้เขียนจะไต่รวบรวมและวิเคราะห์เพื่อที่จะเสนอหลักเกณฑ์ที่กำหนดความเป็นเจ้านักงาน ซึ่งมีลักษณะและสาระสำคัญแตกต่างกันออกไป โดยยึดเอาแนวคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นหลักในการวิจัย ซึ่งจะไต่พิจารณาถึงลักษณะของตำแหน่งหน้าที่ที่เป็นเงื่อนไขสำคัญของเจ้านักงานในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการด้วย

#### แนวเหตุผลทฤษฎีที่สำคัญหรือสมมติฐาน

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับรวมทั้งฉบับปัจจุบัน ในหมวดที่ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย บัญญัติไว้เสมอว่า "บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน" ซึ่งก็หมายความว่า บุคคลทุกคนไม่ว่าจะเป็นใคร มีฐานะอย่างไร ย่อมถูกควบคุม หรือตกอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ในขณะที่เกี่ยวกันประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นกฎหมายหลักฉบับหนึ่งกลับบัญญัติคุ้มครองและควบคุมบุคคลบางประเภทมากกว่าบุคคลอื่น ๆ จึงอุปสรรคหนึ่งว่าบุคคลประเภทนี้มีฐานะแตกต่างจากบุคคลทั่วไป ดังนั้นจึงควรจะได้พิจารณาถึงหลักเกณฑ์ในการกำหนดตัวบุคคลเหล่านั้นว่ามีอย่างไรบ้าง ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่าความชัดเจนและความแน่นอนของหลักเกณฑ์ในการพิจารณาถึงความ เป็นเจ้านักงานมีความจำเป็นอย่างมากในการบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญาในส่วนที่เกี่ยวกับเจ้านักงาน

การ ค้นคว้าและวิจัย

วิทยานิพนธ์นาคำเนิกรร ค้นคว้าวิจัย เอกสาร

วัตถุประสงค์ของการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้

1. เพื่อหลักเกณฑ์แน่นอน ที่ใช้ เป็นหลักในการพิจารณาถึงความเป็นเจาพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา
2. เพื่อพิจารณาว่าบุคคลบางประเภท เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาเทศบาล พนักงานรัฐวิสาหกิจ คณะกรรมการ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยกฎหมาย เหล่านี้ฐานะเป็นเจาพนักงานหรือไม่
3. เพื่อพิจารณาว่าในภาวะใดบ้างที่บุคคลเหล่านั้นจะต้องตกอยู่ใต้อำนาจบังคับของบทบัญญัติพิเศษ เพราะบุคคลเหล่านั้นนอกจากจะต้องตกอยู่ใต้อำนาจบังคับของเจาพนักงานแล้ว ยังตกอยู่ภายใต้อำนาจบังคับของบทบัญญัติทั่วไปด้วย ทั้งนี้ หากบุคคลเหล่านั้นไม่อยู่ในภาวะที่จะต้องรับผิดชอบตามบทบัญญัติเกี่ยวกับเจาพนักงานแล้ว ก็ต้องพิจารณาความรับผิดชอบตามบทบัญญัติทั่วไปอีกด้วย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะแสดงหลักเกณฑ์ที่ใช้เป็นแนวทาง ในการพิจารณาถึงความเป็นเจาพนักงานของบุคคลประเภทต่าง ๆ อันจะเป็นพื้นฐานของความรับผิดชอบตำแหน่งหน้าที่ราชการ และจะช่วยให้เห็นความสำคัญและลักษณะของตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งจะนำมาประกอบในการพิจารณาความรับผิดชอบของเจาพนักงาน เพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมายอาญาในส่วนนี้ให้ถูกต้อง และตรงตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายอย่างแท้จริง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย